

22 849**Wet belastingen op milieugrondslag****22 851****Invoering van en aanpassing van een aantal wetten aan de Wet belastingen op milieugrondslag (Invoeringswet Wet belastingen op milieugrondslag)****NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD**

Ontvangen 14 februari 1994

1. Inleiding

Wij hebben tot ons genoeg kennisgenomen van de mededeling van de leden van de CDA-fractie dat zij geen tegenstander zijn van dit soort belastingheffing. Wij hebben echter eveneens kennisgenomen van hun mededeling dat het uitvoerige antwoord op de door hen gestelde vragen in het voorlopig verslag de bij hen aanwezige twijfel en scepsis helaas niet heeft kunnen wegnemen en dat zij grote twijfel behouden over de budgettaire opportuniteit en over de vormgeving van de voorgestelde belastingen.

In deze nadere memorie van antwoord willen wij ons opnieuw inspannen helder te maken waarom wij van mening zijn dat het wetsvoorstel zoals het er nu ligt inhoudelijk een alleszins aanvaardbaar geheel vormt. Die inspanning geldt ook jegens de leden van de fractie van de PvdA – die met name op het punt van de grondwaterbelasting nog niet overtuigd zijn van de aanvaardbaarheid daarvan – en de leden van de fractie van de SGP, waar deze – tot onze spijt – opmerken dat als resultaat van de schriftelijke behandeling tot nu toe, de bestaande scepsis eerder is toe- dan afgenomen.

Wij willen niet verhelen dat wij hechten aan een spoedige afhandeling van dit wetsvoorstel, aangezien er met aanvaarding van dit wetsvoorstel een duidelijke stap wordt gezet op de weg waarbij het aangrijpingspunt van de belastingheffing mede wordt bepaald door milieu-overwegingen. Daarbij willen wij er op wijzen dat over het tijdstip van inwerkingtreding, dat bij koninklijk besluit bepaald kan worden nog nadere besluitvorming zal plaatsvinden. Ten overvloede wijzen wij erop dat de gevolgen van dit wetsvoorstel zowel budgettair als wat de koopkrachteffecten betreft in het beeld van 1994 zijn verwerkt. Een latere inwerkingtreding zou dan ook enerzijds een negatief effect hebben op de geraamde ontvangsten, maar anderzijds een gunstig effect op de collectieve-lastendruk en op het koopkrachtbeeld.

2. Algemeen

Naar de mening van de leden van de CDA-fractie zit een deel van de problematiek daarin dat de regering de milieudoelstellingen van het wetsvoorstel van secundaire betekenis acht en zich dus ook niet gebonden acht erg diep in te gaan op de plaats en functie ervan in het totale milieubeleid, terwijl het wetsvoorstel wel degelijk interfereert met dat beleid en de signalen zich vermenigvuldigen dat die interferenties deels negatief zouden kunnen zijn. Deze leden merken vervolgens op dat de regering, geconfronteerd met een aantal vragen ter zake verwijst naar een nota die dit voorjaar naar de Tweede Kamer zal worden gezonden betreffende mogelijke aanpassingen van de voorgestelde wet en andere toekomstige besluiten. Deze gang van zaken versterkt bij deze leden de twijfel – ook de leden van de fractie van D66 hebben die twijfel – of dit wetsvoorstel rijp is voor finale afhandeling. Vooral ook omdat de indruk groeit, aldus deze leden, dat het milieubeleid zich zou kunnen ontwikkelen tot een lappendeken van niet altijd goed op elkaar aansluitende maatregelen, bestaat er geen behoefte aan een nieuw instrument (of wellicht beter: een verbreding van een instrument) waarvan de consequenties onvoldoende zijn doordacht.

Allereerst willen wij nog eens ingaan op de plaats van belastingen op milieu-grondslag in het licht van de dekking van de uitgaven voor 1994 en volgende jaren.

Eenzijds is het de wens van de regering – zoals ook is verwoord in de Miljoenennota 1994 – te komen tot een verschuiving van de belasting- en premiedruk op inkomen uit arbeid naar belastingen op milieu-bezwarende activiteiten. Anderzijds dient te worden gezocht naar dekking van de voorziene uitgaven. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn het financieringstekort, de ontwikkeling van de collectieve-lastendruk, de werkgelegenheid en het relatieve aandeel van de verschillende belastingen in de totale belastingopbrengst.

Geplaatst voor de vraag op welke wijze de reeds ingeboekte opbrengst het beste verkregen kan worden, gaat onze voorkeur – in lijn met het kabinetsbeleid – uit naar een verbreding van de belastingheffing met milieu-gerelateerde belastingen boven een verhoging van een reeds bestaande belasting. Een verhoging die – gelet op het met de voorgestelde belastingen gemoeide bedrag van 610 mln. structureel – gelijk staat aan bij voorbeeld een verhoging van bijna 1%-punt van het lage BTW-tarief of meer dan een verdubbeling van de accijns op alcoholvrije dranken.

Wij achten, mede gelet op al hetgeen tot nu toe met betrekking tot de voorgestelde belastingen zowel in de schriftelijke stukken als in de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer aan de orde is gekomen, het wetsvoorstel rijp voor een finale afhandeling. Wij beseffen echter wel dat het hier om belastingen gaat die minder vertrouwd zijn. Daar moet ervaring mee worden opgedaan. Indien die ervaring leert dat de regeling tot bepaalde knelpunten leidt dan zijn wij uiteraard bereid ons daarop te bezinnen.

Vervolgens willen wij, als reactie op de opmerkingen van de leden van de CDA-fractie, nogmaals de noties en uitgangspunten weergeven die naar ons oordeel voor ogen dienen te worden gehouden bij de vormgeving van belastingen op milieugrondslag. In de eerste plaats dient de grondslag voor dergelijke nieuwe belastingen te zijn gekozen om milieu-overwegingen. Daarmee wordt tot uitdrukking gebracht dat milieubezwarende activiteiten een prijs hebben, hetgeen past in het beleid van de regering dat is gericht op het realiseren van een duurzame ontwikkeling. Een belangrijk – en internationaal ook onderschreven – hulpmiddel daartoe is het laten doorwerken van de kosten van het milieu in de prijzen van producten, in dit geval door middel van kostprijsverhogende belastingen. Het mag duidelijk zijn dat een dergelijk

uitgangspunt leidt tot een andere lastenverdeling dan die welke de resultante is van het huidige, op de meer vertrouwde grondslagen gebaseerde, fiscale stelsel.

In de tweede plaats is er het gegeven dat de belastingheffing een generiek en globaal werkend instrument is. Er dient daarom een goed evenwicht te worden gevonden tussen rechtvaardigheid en doelmatigheid. Dit leidt ertoe dat de speelruimte voor bijstelling van de regeling in verband met micro-effecten beperkt is en dat eventuele macro-effecten in eerste aanleg dienen te worden bezien in het totale budgettaire kader.

In de derde plaats gaat het bij belastingen op milieugrondslag om belastingen waarbij de grondslag, zoals hiervoor reeds is aangegeven, weliswaar is gekozen om milieu-overwegingen, maar waarbij de opbrengstfunctie voorop staat. Dit betekent onder meer dat de grondslag ook een zekere opbrengstpotentie zou moeten hebben. Voorts brengt dit mee dat belastingen als de grondwater- en de afvalstoffenbelasting, het beleid dat met betrekking tot de grondwater- en de afvalstoffenproblematiek wordt gevoerd, niet zouden mogen frustreren; zij zouden geen gedragseffecten mogen oproepen die contraproductief uitwerken naar het milieu. Indien dat wel het geval zou zijn, moet worden bezien of en, zo ja, op welke wijze, dit kan worden ondervangen. De wenselijkheid van en de mogelijkheid tot bepaalde bijstellingen zal dan ook worden bezien; de resultaten daarvan zullen worden neergelegd in de reeds aangekondigde «verfijnings»-notitie.

De leden van de SGP-fractie vragen of uit de toezegging van de derde ondergetekende om via bepaalde verfijningen het maatschappelijk draagvlak te vergroten, moet worden afgeleid dat het maatschappelijk draagvlak eigenlijk niet groot genoeg is. Dat hebben wij uiteraard niet bedoeld. Wij beseffen zeer wel dat geen enkele nieuwe belasting met gejuich zal worden begroet. Dit geldt dus ook voor de onderhavige belasting. Met de passage in de memorie van antwoord dat het maatschappelijk draagvlak voor een fiscale maatregel een niet te verwaarlozen factor is, hebben wij dit tot uitdrukking willen brengen. Zoals wij al eerder hebben betoogd en in de memorie van antwoord hebben herhaald, is een belangrijk vereiste aan de belasting dat deze in elk geval niet contraproductief naar het milieu mag uitwerken, en dient te liggen in het verlengde van de geformuleerde milieudoelstellingen. Met de mogelijk aan te brengen verfijningen wordt beoogd in elk geval eventuele negatieve milieu-effecten van de belasting op te heffen. Daarnaast kan mogelijk door middel van verfijningen het milieurendement nog worden vergroot. Ook de economische positie van een bedrijfstak heeft de Tweede Kamer genoemd als mogelijke reden tot verfijning van de belasting. In het algemeen zal gelden dat verfijningen het maatschappelijk draagvlak voor de onderhavige belasting kunnen vergroten, zonder dat daarmee wordt gezegd dat het huidige draagvlak niet groot genoeg is.

De leden van de SGP-fractie vragen om aan te geven naar welke verfijningen de gedachten uitgaan. Tot nog toe zijn zowel in als buiten de Tweede Kamer verschillende verfijningsmogelijkheden genoemd, waar nader onderzoek naar wordt verricht. Zonder nu volledig te zijn gaat het hierbij voor de grondwaterbelasting om retourbemaling, ingrediënt- en spoelwater in de voedings- en genotmiddelenindustrie en hoogwaardig gebruik van grondwater en voor de afvalstoffenbelasting om papierslib en zuiveringsslib. Wij kunnen thans nog niet aangeven in hoeverre aan bepaalde verfijningsmogelijkheden – die met nadruk zijn bedoeld voor vervolgwetgeving – daadwerkelijk uitvoering zou kunnen worden gegeven.

De leden van de fractie van het CDA vragen welke gevolgen de recentelijk bijgestelde berekeningen van de belastingontvangsten in 1993

hebben gehad voor de collectieve-lastendruk en wat de doorwerking daarvan voor de lastendruk in 1994 en volgende jaren is.

Op basis van de definitieve realisatiecijfers tot en met december 1993 bedraagt het gerealiseerde kascijfer van de belastingontvangsten in 1993 161,6 miljard. Dit komt overeen met een totale overschrijding van 4,1 miljard (0,8% NNI) ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 1994 (157,6 miljard). Dit is dus 2,6 miljard meer dan ten tijde van het debat over de Najaarsnota (1,5 miljard) werd verwacht. Een analyse welk deel van de meevaller als structureel moet worden beschouwd – en dan doorwerkt naar 1994 en volgende jaren – zal in de Voorlopige Rekening (Februari-nota) worden opgenomen.

De leden van de CDA-fractie vragen om een overzicht te geven van de stijging van energie-, water- en afvalverwerkingslasten voor huishoudens en bedrijven tijdens de kabinetsperiode en de komende vier jaar.

Huishoudens betaalden in 1993 net als in 1990 voor elektriciteit 21 cent per Kwh (inclusief BTW). Voor een kubieke meter gas betaalden huishoudens in 1990 49 cent, en in 1993 48 cent (inclusief BTW, verbruiksbelasting van brandstoffen en MAP-heffing).

De elektriciteitstarieven voor de industrie zijn tussen 1990 en 1993 grofweg gelijk gebleven: 10 cent per Kwh (excl. BTW) voor grootverbruikers. Het tarief varieert afhankelijk van bedrijfstijd en vermogensruimte. Bij de kleinverbruikers geldt een tarief van 18 à 19 cent per Kwh (excl. BTW).

Voor gas daalde de grootverbruikersprijs van 22 cent per m³ in 1990 naar 20 cent per m³ in 1993 (inclusief verbruiksbelasting van brandstoffen). Het tuinderstarief bedroeg 22 cent in 1990 tegenover 21 cent in 1993 (inclusief verbruiksbelasting van brandstoffen).

De ontwikkeling van de energieprijzen in de komende vier jaar is sterk afhankelijk van de olieprijsen en de dollarkoers. In de aan het NMP-2 en de Vervolgnota Energiebesparing ten grondslag liggende scenario's wordt rekening gehouden met een constante reële energieprijs tot 1997.

De drinkwatertarieven vertoonden de afgelopen jaren een lichte stijging. Kleinverbruikers betaalden in 1991 gemiddeld f 1,82 per m³. In 1989 was dat f 1,68. Voor middelgroot- en grootverbruikers beweegt het tarief zich rond de gulden per m³. Uitgaande van een stijging van de tarieven conform het Beleidsplan Drink- en Industriewatervoorziening (deel 1: ontwerp-planologische kernbeslissing) met 30 à 40% de komende 5 jaar, komt het tarief over 4 jaar voor huishoudens rond de f 2,45 te liggen, en voor grootverbruikers rond de f 1,35.

De lasten van afvalstoffenheffing/reinigingsrecht stegen voor een gemiddeld huishouden van f 115 in 1990 tot f 210 in 1993. Naar verwachting (raming uit het Milieuprogramma 1994–1997) stijgen deze lasten verder naar circa f 250 in 1997 (prijzen 1994, exclusief afvalstoffenbelasting).

Van de eindverwijderingstarieven voor bedrijfsafvalstoffen is geen reeks voor de afgelopen jaren voorhanden. De door bedrijven betaalde tarieven hangen sterk af van de verwijderingswijze (storten, verbranden), en van de inrichting waar het afval wordt aangeboden. Voor 1992 bedroeg het gemiddelde storttarief voor bedrijfsafvalstoffen f 67 per ton, waarbij de tarieven een grote spreiding vertonen. Het gemiddelde verbrandingstarief voor bedrijfsafval bedroeg in dat jaar f 157 per ton. Het beleid is erop gericht om de storttarieven te laten stijgen in de richting van de verbrandingstarieven. Een belasting op het storten van afval past in dit beleid. Naar verwachting zullen de gemiddelde verbrandingstarieven in 1997 tussen f 200 en f 250 liggen. Ook deze tarieven vertonen een grote spreiding.

De leden van de fractie van de PvdA vragen of de regering het voornemen heeft in de voor het voorjaar 1994 toegezegde notitie over de mogelijkheden voor verdere verbreding van de belastingen op milieu-grondslag ook de onvolkomenheden van verschillende wellicht dan

bestaande varianten aan de orde te stellen. In de bedoelde notitie zullen de mogelijkheden voor verdere verbreding door nieuwe belastingen en alle daaraan verbonden aspecten zoveel mogelijk in kaart worden gebracht. De eveneens voor het voorjaar 1994 toegezegde «verfijnings»-notitie heeft betrekking op mogelijke verfijningen inzake de thans voorgestelde belastingen.

De leden van de SGP-fractie vragen of de Europese afwijzing van een energieheffing in alle EG-landen het kabinet reden heeft gegeven tot bezinning op de invoering van de voorgestelde belastingen. Wij merken allereerst op dat het voorliggende wetsvoorstel wat betreft de invoering van nieuwe belastingen – afgezien van de invoering van een uranium-belasting – in feite uitsluitend betrekking heeft op afval en grondwater, zodat wij geen verband zien met de Europese energieheffing. Het gaat bij de belastingen op grondwater en afvalstoffen immers om belastingen op een andere grondslag dan voorzien in de Europese ontwerp-richtlijn. Het kabinet heeft dan ook in de ontwikkelingen inzake de Europese energieheffing geen reden gezien tot bezinning op de invoering van de belasting op grondwater en afval.

Over de Europese energieheffing zouden wij nog het volgende willen opmerken. Zoals ook uit de beschouwing ter zake in de memorie van antwoord blijkt, is het nog te vroeg om te spreken van afwijzing van een Europese energieheffing in alle landen van de Europese Unie. Hoewel de besluitvorming in deze moeizaam verloopt is de inzet van de regering nog steeds gericht op invoering van een dergelijke heffing in alle Lid-Staten van de Europese Unie.

3. Grondwater

De leden van de CDA-fractie vragen aan te geven welke kwantitatieve gevolgen bij benadering verwacht kunnen worden van de grondwaterbelasting. Ook de leden van de PvdA-fractie vragen of de belasting wel een secundair effect heeft.

Zoals ook door deze leden is aangegeven is de prijselasticiteit van drinkwater gering. Er is pas op de langere termijn enig effect te verwachten. Zo zal voor huishoudens, uitgaande van een prijselasticiteit van minus 0,2, met een tariefsverhoging van f 0,40 (gemiddelde prijs van drinkwater bereid uit grondwater stijgt als gevolg van de belasting, rekening houdend met productieverliezen en BTW, van f 1,50 naar f 1,90 per m³), op de langere termijn een verlaging van dit drinkwaterverbruik kunnen worden verwacht van circa 5%. Voor bedrijven kan een gelijksoortig effect worden verwacht.

De belasting kan derhalve aanvullend werken op het milieubeleid inclusief dat van de lokale overheden. Het terugdringen en voorkomen van ongewenste effecten door grondwateronttrekkingen dient echter primair via het vergunningenbeleid van de provincies te worden aangestuurd. Het instrumentarium op dit punt achten wij, de leden van de CDA-fractie vragen daarnaar, in principe toereikend.

Voor wat betreft de vraag van de leden van de CDA-fractie waarom de belasting niet tevens aangrijpt bij het gebruik van nutriënten en bestrijdingsmiddelen zij opgemerkt dat wij, zoals in de memorie van toelichting is vermeld, het wenselijk vinden het aantal gelijktijdig in te voeren nieuwe belastingen te beperken, mede om belastingplichtigen en de Belastingdienst de gelegenheid te geven daarop te kunnen inspelen. Daarenboven is het financieel belang van eventuele belastingen op nutriënten en bestrijdingsmiddelen relatief gering. Daarom hebben wij besloten vooralsnog de nieuwe belastingen te beperken tot grondwater en afval. Overigens wijzen wij in dit verband op de voornemens om regulerende heffingen op bestrijdingsmiddelen en nutriënten in te voeren. Tevens zullen de mogelijkheden van belastingen op nutriënten en bestrijdings-

middelen nader worden bekeken in het kader van de toegezegde notitie over de verdere verbredingsmogelijkheden.

De leden van de CDA-fractie vragen onze mening over de stelling van de VEWIN dat grondwaterwinning die plaatsvindt conform een op basis van de Grondwaterwet verleende vergunning per definitie als een niet-milieubezwarende activiteit moet worden gezien. Wij delen deze mening niet. Een vergunning sluit in het algemeen niet uit dat er milieu-effecten van de vergunde activiteiten zullen optreden. Een vergunning is in het algemeen gebaseerd op een afweging van verschillende belangen, waaronder drinkwatervoorziening en natuurbescherming. Met andere woorden grondwaterwinning, zoals bij de waterleidingbedrijven plaatsvindt, kan plaatselijk ook bijdragen aan verdroging van de natuur.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de CDA-fractie met betrekking tot de door diverse instanties geponeerde stelling dat de voorgestelde belasting contraproductief zou zijn voor het milieu, merken wij op dat wij deze stelling niet delen. Er is reeds op gewezen dat in algemene zin de belasting aanvullend kan werken op het milieubeleid.

Het terugdringen van het laagwaardig gebruik van grondwater is een belangrijke doelstelling in het Beleidsplan Drink- en Industrie-watervoorziening (deel 1: ontwerp-planologische kernbeslissing). Dit zal vooral moeten plaatsvinden via de vergunningverlening door de provincies. Generieke instrumenten, zoals de belasting op grondwater, zijn daar minder geschikt voor. De stelling van de leden van de CDA-fractie dat juist het hoogwaardig gebruik wordt belast en dat het laagwaardig gebruik wordt ontzien, lijkt te suggereren dat het bij gebruik van grondwater voor andere doeleinden dan voor de drinkwaterbereiding – waarvoor een hoog tarief geldt – uitsluitend zou gaan om laagwaardig gebruik. Deze suggestie is niet juist. De redenen waarom de eigen winning van grondwater lager wordt belast, zijn aangegeven in de memorie van toelichting. Zij zijn gelegen in de kosten die bedrijven toch al maken in verband met noodzakelijke besparingsmaatregelen en in de overweging dat wij aanzienlijke schoksgewijze kostenstijgingen willen vermijden. Terzijde wordt opgemerkt dat in het genoemde Beleidsplan de term «laagwaardig gebruik» is vervangen door «vervangbaar gebruik».

De leden van de CDA-fractie vragen of wij de mening delen dat de voorgestelde belasting op zich een negatieve invloed kan hebben op de financiële ruimte voor verdere investeringen. Door de VEWIN is aangegeven dat de belasting mogelijk kan leiden tot een terughoudend beleid van Commissarissen van waterleidingbedrijven met betrekking tot het doen van milieu-investeringen, met het oog op de toenemende lastendruk voor de burger door de belasting op grondwater. Wij merken hierover het volgende op. De waterleidingbedrijven kunnen alle kosten in principe doorberekenen in de drinkwaterprijzen. Aantasting van de concurrentiepositie treedt hier immers niet op. De belasting behoeft derhalve geen beperking te zijn voor de financiële ruimte voor investeringen. Indien de waterleidingbedrijven toch minder zouden gaan investeren in milieu-maatregelen, is dat niet zozeer een gevolg van een financiële belemmering, maar van een bestuurlijke keuze.

De leden van de CDA-fractie vragen naar onze mening over het standpunt van onder andere de provincie Noord-Brabant dat bemetering van beregeningsinstallaties zeer wel mogelijk is, maar dat medewerking van betrokkenen zeker niet wordt bevorderd door de in de onderhavige wet opgenomen vrijstellingen.

De provincie Noord-Brabant heeft vorig jaar (oktober 1993) in een brief gericht aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal meege-deeld dat bemetering van beregeningsinstallaties goed uitvoerbaar zou

zijn. Uit nader overleg met de provincies is gebleken dat er thans niet of nauwelijks bemeting van beregeningsinstallaties plaatsvindt. Het onderzoek dat het Landbouw Economisch Instituut in onze opdracht heeft uitgevoerd, bevestigt dat. Er zijn uiteraard middelen waarmee de onttrekking van grondwater kan worden gemeten (watermeters, duurstroommeters, etc.). Het overleg met de provincies heeft echter uitge-wezen dat de uitvoeringstechnische problemen die wij voorzagen en die wij ook herhaaldelijk bij de mondelinge en schriftelijke behandeling van het onderhavige wetsvoorstel tot uiting hebben gebracht, zeer reële problemen zijn, waarvoor oplossingen niet direct aanwezig zijn. Dit blijkt ook uit het gegeven dat de provincies de grondwateronttrekkingen voor beregening en bevoeiing niet controleren en – mede daardoor – geen voor fiscale doeleinden betrouwbaar genoeg overzicht hebben van deze onttrekkingen. Wij achten het van groot belang dat de individuele onttrekkingen op een objectieve manier kunnen worden bepaald en gecontroleerd. Hoewel het betrekken van alle onttrekkingen in de belasting uiteraard ook onze voorkeur heeft, stuiten wij op het feit dat het thans niet mogelijk is dat op een verantwoorde wijze te doen. In dat licht bezien vinden wij een verdere verlaging van de vrijstellingsgrenzen thans niet verantwoord. Dat zou namelijk kunnen betekenen dat de belasting-heffing teveel willekeurige elementen zou gaan bevatten, hetgeen naar onze mening zeker niet minder schadelijk is voor de houding van belastingplichtigen ten aanzien van deze belasting dan het bestaan van «te ruime» vrijstellingen.

De leden van de CDA-fractie achten het gezien het feit dat aan de voorgestelde belasting veel haken en ogen verbonden zijn een reden te meer om te overwegen de uitvoering van de belasting over te dragen aan de provincies, omdat alleen op die wijze een optimale aansluiting bij het milieubeleid is te verzekeren.

Het feit dat aan de uitvoering van de voorgestelde belastingen veel haken en ogen verbonden zijn, hebben wij juist genoemd als argument om deze belastingen uit te laten voeren door één instantie, te weten de Belastingdienst, die daarvoor goed toegerust is. Voorts is naar onze mening het gegeven dat het gaat om een algemene belasting, opgelegd door de rijksoverheid, een argument voor uitvoering op rijksoverheids-niveau door de instantie die zich met het inzamelen van algemene belastingen bezighoudt. Indien de onderhavige heffing een regulerend karakter zou hebben zou het wellicht te overwegen zijn geweest om – afhankelijk van de vorm van de heffing, die toegesneden zou kunnen zijn op lokaal wenselijk geacht milieubeleid – de lokale overheid daarmee te belasten. Aangezien dat niet het geval is achten wij hier niet direct een taak voor de lokale overheid weggelegd.

De leden van de fractie van het CDA zouden het op prijs stellen te worden geïnformeerd over het regeringsstandpunt inzake de door de Commissie De Kam gesuggereerde mogelijkheid om de afvalstof-fenbelasting en de grondwaterbelasting over te dragen aan de provincies.

Naar aanleiding hiervan merken wij op dat de Kamer, zoals in de memorie van antwoord reeds is opgemerkt, binnenkort nader zal worden geïnformeerd over de visie van het kabinet inzake het belastinggebied van de lagere overheden. Daarbij zal onder meer de positie van de belastingen op afval en grondwater aan de orde komen. In de eerdergenoemde memorie van antwoord is – vooruitlopend op dit kabinetsstandpunt – overigens wel aangegeven dat de onderhavige belastingen moeten worden gezien tegen de achtergrond van het beleid van het rijk om de factor milieu meer in de belastingheffing te betrekken, hetgeen eisen stelt aan de landelijke uniformiteit. Voorts is daarbij aangegeven dat de onderhavige belastingen zowel naar uitvoering als naar verdeling van de

belastingcapaciteit vooralsnog niet erg geschikt lijken te zijn om als gemeentelijke of provinciale belasting te functioneren.

De leden van de PvdA-fractie vragen nog eens duidelijkheid over de stelling van deze leden dat minimaal twee derde van de omvang van de grondwaterwinning niet tot aantasting van het milieu leidt.

Wij merken hierover op dat de reactie in de memorie van antwoord ten doel had aan te geven dat er een inhoudelijk verschil is tussen het gegeven dat tweederde deel van de verdroging niet wordt veroorzaakt door grondwaterwinning (de huidige situatie) en de door deze leden daaruit afgeleide stelling dat tweederde deel van de grondwaterwinningen niet leidt tot verdroging (hetgeen niet met de huidige situatie overeenkomt).

De leden van de PvdA-fractie vragen of voor de belasting de macro-schadelijkheid van grondwaterwinning wel, maar de micro-schadelijkheid niet onomstotelijk vast hoeft te staan. Vooropgesteld dient te worden dat de belasting geheven wordt op de onttrekking van grondwater als zodanig en niet op de mate van milieuschadelijkheid die met die individuele onttrekking is gemoeid. Het al dan niet optreden van milieuschadelijkheid op micro-niveau is voor de vaststelling van de belasting dan ook niet van belang. Wel zijn in de motivering van de belasting in algemene zin de macro-effecten van grondwateronttrekking opgenomen, zoals onder meer die met betrekking tot verdroging. Op micro-niveau kan grondwaterwinning op de ene lokatie wel en op de andere lokatie in mindere mate of niet tot milieuschade leiden. Dit neemt niet weg dat «macro» toch de optelsom blijft van alle «micro's», zoals de leden van de PvdA-fractie vragenderwijs al veronderstellen.

De leden van de fractie van de PvdA waren bij de grondwaterbelasting gestoten op een mogelijkheid van contra-productieve effecten van deze belasting, aangezien het daardoor nog voordeliger zou worden het drinkwater niet meer van het belaste drinkwaterbedrijf te betrekken, maar zelf een put te slaan. Zij illustreren dit met een rekenvoorbeeld. Ook de leden van de CDA-fractie vragen naar het risico dat overgegaan wordt op eigen winning.

Bij hun inbreng voor het voorlopig verslag inzake het onderhavige wetsvoorstel hebben de leden van de D66-fractie aandacht voor hetzelfde probleem gevraagd. Zoals wij daarop hebben geantwoord, achten wij een verschuiving van grote afnemers van waterleidingbedrijven naar eigen winning niet erg waarschijnlijk. Voor kleinere agrarische afnemers kan dit anders liggen, omdat het inderdaad mogelijk is dat deze buiten de vergunningenplicht van de Grondwaterwet en buiten de belastingplicht voor de grondwaterbelasting vallen. Wij gaan er echter voorshands van uit dat de verschuiving beperkt zal zijn. Mocht echter blijken dat de eigen winning een grotere vlucht zal nemen dan wij thans verwachten, dan zullen wij onderzoeken hoe deze ongewenste ontwikkeling kan worden gestopt.

Overigens merken wij bij het door de leden van de fractie van de PvdA gegeven voorbeeld op, dat in het wetsvoorstel vrijstellingsgrenzen zijn opgenomen voor grondwateronttrekkingen door middel van inrichtingen die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend worden gebruikt voor beregenings- en bevoeiingsdoeleinden. Het onttrekken van grondwater ten behoeve van drinkwater voor koeien via een speciaal daarvoor bestemde inrichting, waarvan in het voorbeeld sprake is, valt daar niet onder. De onttrekking van grondwater voor dat doel is derhalve – op deze technische grond – volledig belast, tenzij daarvoor een pomp wordt gebezigd met een capaciteit die niet meer dan 10 kubieke meters per uur bedraagt.

De leden van de SGP-fractie vragen welk bedrag per m³ reeds door de provincies als grondwaterheffing via de Grondwaterwet wordt opgelegd. Voorts vragen zij of hierbij dezelfde vrijstellingen gelden als in het wetsvoorstel. De huidige provinciale heffingen variëren – afgezien van één enkele uitschieter waarbij een tarief geldt van 3,76 ct/m³ – van circa f 0,006 tot f 0,016 per kubieke meter. De in dit wetsvoorstel opgenomen vrijstellingsgrenzen berusten op een globaal gemiddelde van de vrijstellingsgrenzen die voorkomen in de diverse provinciale grondwaterverordeningen.

De leden van de SGP-fractie vragen of de conclusie juist is dat het onttrekken van de bestaande hoeveelheid grondwater slechts voor 10% bijdraagt aan de verdroging van Nederland. Het Beleidsplan Drink- en Industrierwatervoorziening (deel 1: ontwerp-planologische kernbeslissing) geeft aan dat het staken van alle grondwaterwinningen ten behoeve van de drink- en industrierwatervoorziening tot gevolg zou hebben dat de natuurwaarde, uitgedrukt in natuurwaarde-eenheden, gemiddeld over Nederland toeneemt met ongeveer 10%. Op grond daarvan kan bij benadering worden gesteld dat de winning van grondwater ten behoeve van de drink- en industrierwatervoorziening voor ongeveer 10% bijdraagt aan de verdroging in Nederland. Daarnaast dragen ook andere onttrekkingen van grondwater, zoals voor beregening en voor bronbemaling, bij aan de verdroging.

Wij erkennen de resultaten van het onderzoek van prof. dr. ir. C. van den Akker, waar de leden van de PvdA-fractie melding van maken. Het is juist dat landelijk gezien het reduceren van grondwateronttrekking voor drink- en industrierwatervoorziening met 10% zal leiden tot een natuurwinst van ongeveer 1%. In die zin delen wij ook de conclusie van de leden van de PvdA-fractie dat mogelijk optredende natuurwinst door de belasting op grondwater, mede gezien de geringe prijselasticiteit van drinkwater, als beperkt moet worden bestempeld. Er is echter geen discussie over dat het een positieve bijdrage is.

Als kanttekening geldt dat de milieu-argumentatie voor de belasting op grondwater, naast een kwantitatief aspect, ook nog een kwalitatief aspect kent. Het zou in dat licht onjuist zijn om de secundaire effecten van de belasting alleen in het opzicht van de verdrogingsproblematiek te benaderen.

De opmerking van prof. Van den Akker dat ook andere ingrepen hun invloed hebben op het natuurlijke hydrologische systeem, waarvan die invloed groter is dan de invloed door grondwateronttrekking, is op zich juist. Het betreft hier ingrepen zoals bij voorbeeld het peilbeheer door waterschappen. Daar het in het onderhavige geval echter niet gaat om maatregelen die gericht zijn op alle ingrepen in het natuurlijke hydrologische systeem maar alleen om een belasting op de onttrekking van grondwater, achten wij de bedoelde opmerking in dit verband niet relevant.

De vraag van de leden van de SGP-fractie of drinkwater voorwerp van politieke prijsvorming is geweest, beantwoorden wij ontkennend.

4. Afvalstoffenbelasting

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de lastenstijging voor de huishoudens tot het noodzakelijke beperkt zal moeten blijven, vooral als die lastenstijging geen aantoonbare bijdrage levert aan het milieubeleid. Deze leden vragen of er op dit punt geen interferentie bestaat met het milieubeleid van met name lagere overheden. De leden van de PvdA-fractie vragen uitgebreider in te gaan op het maatschappelijk draagvlak voor de kosten van de afvalverwijdering en de effectiviteit van de controle op het afvaltoerisme.

Eerder in deze memorie is in algemene zin al ingegaan op het karakter

van en de uitgangspunten die gelden voor belastingen op milieu-grondslag, zoals deze afvalstoffenbelasting, en op de verhouding van dergelijke belastingen tot het milieubeleid. In aanvulling daarop willen wij inzake de lastenstijgingen, waaraan de leden van de CDA-fractie aandacht schenken, het volgende opmerken.

De reinigingsrechten en de afvalstoffenheffingen varieerden in 1992 in grote lijnen van f 150 tot f 300 per jaar. De stijging in de afgelopen jaren is vooral veroorzaakt door gescheiden inzameling van huishoudelijk afval, de milieu-eisen aan stort- en verbrandingsinrichtingen en het kosten-dekkend maken van deze gemeentelijke afvalheffingen. De opbrengsten worden dus aangewend voor de realisering van de doelstellingen van het milieubeleid. Bij een belastingtarief van f 28,50 per ton zullen de gemeentelijke afvalheffingen met gemiddeld circa f 15,50 (in eerdere stukken is op grond van een enigszins andere berekeningswijze een bedrag van f 13 genoemd) per jaar stijgen. In het licht van de tarieven van de gemeentelijke afvalheffingen van 1992 is dat een bescheiden verhoging.

Verder wijzen wij nogmaals op de per 5 november 1993 verruimde mogelijkheden voor gemeentebesturen om de hoogte van de afvalstoffenheffing afhankelijk te laten zijn van het aanbod van afvalstoffen. Hierdoor kunnen gemeenten aan huishoudens de mogelijkheid bieden door middel van gedragsverandering de hoogte van de afvalstoffenheffing te beïnvloeden.

Indien de hoogte van de gemeentelijke afvalheffingen mede afhankelijk is van het afvalaanbod kan er afvaltoerisme ontstaan. Dit afvaltoerisme kan echter in belangrijke mate worden voorkomen als tariefdifferentiatie wordt gecombineerd met een goede voorlichting aan de huishoudens, met adequate controle en handhaving en met afspraken tussen buurgemeenten. Verder is het gewenst dat bij het variabel maken van een deel van de gemeentelijke afvalheffingen er voor wordt zorg gedragen dat het variabele, beïnvloedbare gedeelte van de afvalheffing in vergelijking met het vaste, niet-beïnvloedbare gedeelte niet te groot is, omdat anders de neiging van belanghebbenden om de hoogte van de heffing op ongewenste wijze te beïnvloeden wordt versterkt.

De leden van de CDA-fractie vragen nogmaals in te gaan op de mening van andere overheden dat de voorgestelde afvalstoffenbelasting «sterk contraproductief werkt op de realisering van de landelijke doelstellingen van het afvalstoffenbeleid» en het illegaal storten van afval zal stimuleren.

Het wetsvoorstel beoogt een belasting in te voeren op het storten en verbranden van afvalstoffen. Voor storten geldt een materieel tarief; voor verbranden een nihil-tarief. Deze differentiatie is aangebracht enerzijds omdat verbranden beleidsmatig meer gewenst is dan storten en anderzijds omdat storten goedkoper is dan verbranden. Door deze prijsverhouding is het thans financieel aantrekkelijker om afvalstoffen te storten dan te verbranden of te hergebruiken. Door de voorgestelde belasting zal het storten financieel minder aantrekkelijk worden. Aldus bevordert de voorgestelde belasting de realisering van de landelijke doelstellingen van het afvalstoffenbeleid. Op dit moment wordt nader onderzocht wat de effecten kunnen zijn van een verhoging van storttarieven op de hoeveelheid te storten afvalstoffen. Dit onderzoek zal naar verwachting in april worden voltooid. De resultaten van dit onderzoek zullen worden betrokken bij de voorbereiding van de notitie tarieven afvalstoffenbeleid, die in de loop van 1994 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden. In bepaalde gevallen kan er een samenloop zijn van de voorgestelde belasting met regionaal afvalbeleid. Zo legt het Samenwerkingsverband Twente bij voorbeeld een opslag op de reinigingsrechten en de afvalstoffenheffing. Met de opbrengsten wordt de realisering van een afvalverbrandingsinrichting gefinancierd. Het voorgestelde belastingtarief zal de mogelijkheid voor een dergelijke opslag naar ons oordeel echter slechts in beperkte mate beïnvloeden.

Met betrekking tot illegale stort van afvalstoffen merken wij op dat in bepaalde gevallen een aanbieder van afvalstoffen zou kunnen overwegen zich illegaal van de afvalstoffen te ontdoen. Op grond van de thans bij de Eerste Kamer aanhangige wijziging van de Wet op de economische delicten zal illegaal storten van afvalstoffen in bepaalde gevallen bestraft kunnen worden met een maximale geldboete van f 100 000 gulden en/of zes jaar gevangenisstraf. Verder is de handhavingsinspanning op dit terrein de laatste jaren sterk toegenomen.

De leden van de CDA-fractie vragen om een reactie op de brief van de Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) van 14 januari 1994 aan de vaste Commissies voor Financiën en voor Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer inzake het onderhavige wetsvoorstel. Tevens vragen zij de mening van de bewindslieden over de conclusies van het onderzoek van de Industriebank LIOF naar de inzet van oud-papier en cellulose. De leden van deze fractie vragen ook naar de resultaten van het onderzoek naar de problematiek inzake het belasten van zuiveringsslib.

Met de VNP zijn gesprekken gevoerd over de problemen die zij heeft met betrekking tot de afvalstoffenbelasting en over de mogelijke oplossingen daarvoor. De in het voorjaar van 1994 aan de Tweede Kamer aan te bieden notitie over de wenselijkheid en mogelijkheden van verfijningen in het onderhavige wetsvoorstel zal hierop en op de problematiek met betrekking tot het zuiveringsslib uitvoeriger ingaan. Het onderzoek van de Industriebank LIOF naar het gebruik van oud-papier en cellulose is thans nog niet afgesloten zodat een standpunt hierover nog niet mogelijk is. Een en ander laat echter onverlet dat wij het wetsvoorstel rijp achten voor finale afhandeling. Het desbetreffende rapport zal worden betrokken bij de voorbereiding van de toegezegde notitie over verfijningen.

De leden van de SGP-fractie vragen welke wijzigingen hebben geleid tot de verhoging van het aanvankelijk voorgestelde tarief. Hierover merken wij het volgende op. In de meerjarenramingen was vanaf 1994 een ophoop van de belastingen op milieugrondslag voorzien van (structureel) 270 miljoen gulden. In het kader van de begrotingsbesprekingen 1994 heeft het kabinet besloten van deze 270 miljoen 120 miljoen te schrappen en de overige 150 miljoen te bewerkstelligen door de beoogde opbrengsten van de belastingen op afval en grondwater beide met 75 miljoen hoger te stellen. Dit leidt tot een tariefsverhoging per ton gestort afval – verwerkt in de tweede nota van wijziging – van f 17,50 tot f 27,40. Het restant vloeit voort uit het amendement van de leden Van der Vaart en Van Houwelingen. Door dit amendement zijn de tarieven voor restbrandstoffen (interne leveringen) op nihil gesteld. Een deel van de compensatie is gevonden door een additionele verhoging van het tarief per ton gestort afval. Hierdoor stijgt het tarief van f 27,40 tot f 28,50.

5. Brandstoffenbelasting

De leden van de CDA-fractie vragen – in het licht van de intrekking van de korting op de energieprijzen in verband met de door het bedrijfsleven gedane investeringen in rookgasontzwaveling – of het onderhavige wetsvoorstel zal interfereren met de bereidheid van het bedrijfsleven, al of niet op grond van convenanten, tot omvangrijke investeringen op het gebied van energiebesparing en milieu. Zij verwijzen in dit verband ook naar de brief van de Raad van Nederlandse Werkgeversverbonden.

Convenanten die in het kader van het doelgroepenbeleid worden afgesloten, richten zich op de milieubelasting die het gevolg is van bedrijfsactiviteiten. Met een aantal geselecteerde bedrijfstakken zijn en worden afspraken gemaakt over de realisatie van de NMP-doelstellingen die hierop betrekking hebben.

Het onderhavige wetsvoorstel heeft geen directe relatie met de afspraken in deze convenanten. Wel kunnen heffingen van invloed zijn op de economische mogelijkheden van de bedrijfstakken om de NMP-doelstellingen te realiseren. In de convenanten zijn in algemene zin afspraken gemaakt over de wijze waarop rekening wordt gehouden met de economische mogelijkheden om milieumaatregelen te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor economische omstandigheden die eventueel ontstaan door het invoeren van een belasting op milieugrondslag.

Met betrekking tot de vervroegde afschaffing van de teruggaafregeling rookgasontzwaveling hebben wij in de memorie van antwoord aangegeven dat de bereidheid van de elektriciteit producerende bedrijven om tot resultaten te komen in gesprekken over CO₂-reductie afhankelijk is van vele factoren, waarbij zowel de sector als de regering een resultaat nastreven dat evenwichtig is ten aanzien van de belangen van de verschillende partijen. Uiteraard zal de sector dit aspect bij zijn afwegingen betrekken.

Naar aanleiding van vragen van de leden van de fractie van het CDA over het beleid van de Minister van Economische Zaken ten aanzien van de energielasten van het Nederlandse bedrijfsleven en de relatie met het onderhavige wetsvoorstel merken wij op dat in het voorstel het tarief voor de belasting op zogenoemde restbrandstoffen op nihil is gesteld, voor zover deze restbrandstoffen worden gebruikt binnen de inrichting waarin zij zijn ontstaan. Hierdoor en door de gemitigeerde aardgastarieven is beoogd het bedrijfsleven relatief te ontzien.

Het voorgenomen nihiltarief voor deze restbrandstoffen (tot 1 januari 1999) heeft een belangrijke overweging gevormd voor de chemische industrie in Nederland om een meerjarenafpraak met de overheid over energiebesparing te sluiten. Meerjarenafspraken hebben immers een centrale plaats in het energiebesparingsbeleid in de industrie. Door middel van meerjarenafspraken trachten overheid en bedrijf het besparingspotentieel van de betrokken sectoren aan te spreken. Het succes van het meerjarenafsprakenbeleid is ook beschreven in de recente Vervolgnota Energiebesparing (pag. 25, VNEB) (kamerstukken II, 1993-1994, 23 561, nrs. 1-2).

Inzake de mededeling van Hoechst aan de Minister van Economische Zaken dat de dreigende verhoging van de belasting die voortvloeit uit het wetsvoorstel deze onderneming heeft doen besluiten niet tot mede-ondertekening van de meerjarenafpraak inzake energie-efficiencyverbetering over te gaan, merken wij het volgende op.

Omdat meerjarenafspraken een centrale plaats innemen in het energiebesparingsbeleid betreuren wij het zeer dat Hoechst dit besluit heeft genomen. Met begrip voor hun probleem hopen en vertrouwen wij erop dat Hoechst toch nog zal besluiten om deel te nemen aan de meerjarenafpraak. Daartoe wordt gezocht naar een mogelijke oplossing.

6. Uranium

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat kernenergie zowel in het onderhavige wetsvoorstel als in de voorgestelde Europese richtlijn met betrekking tot de invoering van een CO₂/energieheffing voor de helft belast wordt.

Indien de leden van de PvdA-fractie bedoelen dat kernenergie in beide voorstellen feitelijk slechts voor de energiecomponent in de belasting wordt betrokken, dan is deze conclusie op zichzelf juist. Dit is het gevolg van het feit dat er bij de opwekking van kernenergie geen CO₂-uitstoot optreedt, zoals dat bij de opwekking van elektriciteit met inzet van fossiele brandstoffen wel het geval is. In het onderhavige wetsvoorstel is de energie-inhoud van het uranium-gebruik voor de opwekking van

elektriciteit de belastinggrondslag terwijl in de voorgestelde EG-richtlijn geheven wordt over de energie-inhoud van de elektriciteitsproductie.

Deze leden vragen of het niet verstandiger ware om direct over de geproduceerde elektriciteit zelf (outputheffing) te heffen in plaats van over de energiedragers die gebruikt worden om elektriciteit op te wekken (inputheffing). Zij vragen hoe in de verschillende EG-Lid-Staten over de keuze tussen beide mogelijkheden wordt gedacht.

Wij zijn, evenals de meeste andere Lid-Staten, van mening dat uit milieu-oogpunt een input-heffing de voorkeur verdient, aangezien dit voordelen biedt aan de weinig of geen CO₂-uitstoot veroorzakende energiedragers en aan efficiënte energieconversietechnieken. Bij zo'n heffing moet wel de concurrentiepositie van de industrie in het oog worden gehouden. Een aantal Lid-Staten en de juridische dienst van de Commissie menen evenwel dat er bij een input-heffing problemen kunnen optreden met GATT-regels en het Gemeenschapsrecht, indien er geheven zal worden bij invoer van elektriciteit dan wel restituties plaatsvinden bij uitvoer. Andere Lid-Staten, waaronder Nederland, zijn van mening dat er een modus gevonden zou moeten kunnen worden om aan deze problemen het hoofd te bieden. Daartoe zouden de mogelijkheden moeten worden onderzocht en de voorwaarden moeten worden geschapen.

In antwoord op de vragen van de leden van de CDA-fractie om inzicht te geven in de verdeling van de uraniumbelasting over de gebruikers en om in te gaan op de financiële consequenties voor bedrijven zoals Hoechst en Pechiney merken wij het volgende op.

Artikel 32 van de Elektriciteitswet voorziet in de mogelijkheid om bij de levering van elektriciteit aan bijzondere grootverbruikers specifieke produktiekosten toe te rekenen aan specifieke afnemers. Op basis hiervan zijn enkele contracten afgesloten waarin de elektriciteitsprijs geheel of ten dele gekoppeld is aan de kosten van opwekking met kernenergie. Het betreft hier contracten met Pechiney en Hoechst. In het contract met Pechiney is de elektriciteitsprijs geheel gekoppeld aan de kosten van opwekking met kernenergie, terwijl in het contract met Hoechst een koppeling ligt aan de kosten van opwekking met kernenergie en met kolen. Van de verwachte opbrengst van de uraniumbelasting, te weten f 15 mln per jaar, zal initieel circa 85% worden doorbelast aan bovengenoemde twee ondernemingen, terwijl het restant landelijk wordt verdeeld over alle verbruikers via het landelijk basistarief elektriciteit (globaal 27% huishoudens, 34% industrie en 39% overige sectoren).

Zoals in antwoord op vragen van de leden van de Tweede Kamer Van der Vaart en Van Houwelingen inzake de gevolgen van de uraniumbelasting ook is aangegeven, zal de Minister van Economische Zaken, gelet op de problemen die door de specifieke toerekening ontstaan voor de betrokken bedrijven, nogmaals met de sector in overleg treden om te bezien of alsnog kan worden gekomen tot een doorberekening in het landelijk basistarief. Indien dit overleg niet tot een oplossing leidt, zal vervolgens worden bezien of er op andere wijze een oplossing kan worden gevonden. In dit kader zou onder meer toch nog kunnen worden gedacht aan een meer generieke doorberekening, terwijl ook de mogelijkheid van een aanpassing van de in het voorliggende wetsvoorstel opgenomen regeling bestaat.

7. Budgettaire aspecten

De leden van de CDA-fractie vragen om een vergelijking van de effecten van de voorgestelde belastingen met de rentabiliteit c.q. winstgevendheid van de diverse bedrijfstakken. De gevraagde vergelijking kunnen wij niet verstrekken, aangezien er onvoldoende recente gegevens zijn over de rentabiliteit c.q. winstgevendheid van de bedrijfstakken zoals deze worden

genoemd in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel. Wel hebben wij, ten behoeve van deze leden, hierna een geactualiseerde versie van de in de memorie van antwoord verstrekte tabel, waarbij een relatie wordt gelegd tussen de belasting en het overig inkomen, opgenomen.

Verdeling van de belasting op grondwater en afvalsectoren, transactiebasis

Sector	Belasting (mln gld)	Bel. opbrengst als % van overig inkomen
Landbouw en visserij	8,6	0,1%
Delfstoffenwinning	1,4	0,0%
Industrie	120,7	0,3%
Voeding en genot	38,9	0,6%
– Textiel	2,1	0,3%
– Kleding	0,1	0,0%
– Leder	0,6	1,3%
– Hout en meubel	1,6	0,2%
– Papier	16,9	1,1%
– Grafisch	1,2	0,0%
– Aardolie	0,6	0,0%
– Chemisch, garen en vezel	20,6	0,3%
– Rubber en kunststof	3,2	0,3%
– Bouwmaterialen	10,2	0,7%
– Basismetaal	6,7	0,5%
– Metaalproducten en machine	6,9	0,3%
– Elektrotechnisch	5,8	0,3%
– Transportmiddelen	2,8	0,2%
– Instrumenten, optisch en overig	2,6	0,4%
Openbaar nut	11,5	0,2%
Bouwnijverheid	67,3	0,9%
Diensten	25,9	0,0%
Overheid	17,0	nvt
Huishoudens	256,3	nvt
Niet toegerekend	99,5	nvt
Totaal	608,3	0,3%

Met betrekking tot de vraag van deze leden of de regering de cijfers die de Vereniging van Nederlandse Papier- en Kartonfabrikanten voor de bedrijfstak presenteert kan bevestigen, zij het volgende opgemerkt.

In de calculaties van de regering is gerekend met de omzet van de sector «vervaardiging van papier, en karton en papier- en kartonwaren», zijnde de papierproducerende fabrieken en de verwerkers van papier- en karton zoals golfkarton, verpakkingen, kantoorbenodigdheden (schrijfblokken e.d.). De omzet van deze sector bedroeg in 1992 circa f 9 210 mln.

De omzet van de groep papierproducerende fabrieken (zoals vertegenwoordigd door de Vereniging van Nederlandse Papier- en Kartonfabrikanten), die dus slechts een deel van de sector uitmaken, bedroeg in 1992 f 3 664 mln. Wel kan worden gesteld dat de onderhavige belastingen binnen deze sector grotendeels ten laste van deze groep papierproducerende bedrijven komen.

De belastingen als percentage van de omzet zijn voor deze groep papierproducerende bedrijven bijna 0,5% en dus ruim 11 maal zo hoog als het gemiddelde voor de gehele Nederlandse industrie, dat circa 0,04% bedraagt.

De leden van de fractie van de SGP vragen een nadere specificatie van de categorie «overig», zoals weergegeven op pagina 25 van de memorie van antwoord. De categorie «overig» is een restcategorie, waarin een aantal sterk uiteenlopende sectoren is ondergebracht. Voor een gedetailleerde uitsplitsing wordt verwezen naar de tabel hierna.

Onderverdeling van de categorie «overig»

	Afval	Grondwater
Landbouw en visserij	1,6%	1,3%
Delfstoffenwinning	0,4%	0,1%
Openbaar nut	4,0%	0,2%
Bouwnijverheid	17,3%	5,9%
Diensten	9,4%	0
Overheid	6,2%	0
Niet toegerekend	5,5%	25,4%
Totaal	44,3%	32,8%

De leden van de SGP-fractie vragen waarom het niet mogelijk is om aan te geven welke regio's door een dubbele belastingverhoging worden getroffen. In de memorie van antwoord hebben wij aangegeven dat tussen de 24 en 60% van de huishoudens zowel met de grondwaterbelasting als de afvalstoffenbelasting zal worden geconfronteerd. Vanwege gebrek aan gedetailleerde gegevens hebben wij toen voorzichtigheidshalve geen meer gespecificeerde uitspraak over deze overlap gedaan. In globale zin kunnen wij nog wel het volgende opmerken. Buiten de randstad wordt bijna al het afval gestort en het drinkwater uit grondwater bereid. De meeste huishoudens in die regio's zullen met de doorwerking van beide belastingen worden geconfronteerd. In de randstad daarentegen zal slechts een gering aantal huishoudens met beide belastingen tegelijk te maken krijgen. Op grond van het vorenstaande kan worden aangenomen dat ongeveer 50 à 55% van alle huishoudens met zowel de afvalstoffenbelasting als de grondwaterbelasting te maken krijgt. Het gaat daarbij dan wel om huishoudens die nu veelal lagere lasten voor water en afval kennen dan de overige huishoudens.

De Minister van Financiën,
W. Kok

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort